

Æ L'ATELIER
THEATRAL
DES
INSTITUTIONS
EUROPEENNES

ελληνική
θεατρική
ομάδα

ΕΣΩΤ

του Μοριού

LES NOUVEAUX
marios

ΕΠΙΚΑΙ ΕΙΛΑΗΣΕΙΣ

ELLES DE L'INTERIEUR

le 31
mai 1986

à 20 h 30
au
théâtre municipal
de Luxembourg

ΕΣΩΤΕΡΙΚΑΙ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

του μάρτιου ποντίκα

σκηνοθεσία του γιάννη γαβρά

ΕΣΩΤΕΡΙΚΑΙ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

<u>Σκηνοθεσία</u>	: Γιάννης Γαβράς
<u>Σκηνικά</u>	: κάδρο τηλεόρασης : Christine Rigaux : χάρτες καιρού : Ελένη Παπαγεωργίου
<u>Κοστούμια</u>	: επιμέλεια και κατασκευή αξερουάρ : Maurizio Zumbo
<u>Αφίστα</u>	: Ιδέα, επιμέλεια και εκτέλεση : Θόδωρος Κασάπης : τα σχέδια της αφίστας είναι του Χάρη Ξηρουχάκη
<u>Επιμέλεια φωτισμού</u>	: Alain Van Lerberge
<u>Επιμέλεια ήχου</u>	: Marie-Noëlle Klein
<u>Επιμέλεια προγράμματος</u>	: Κάτια Φώκολου, Ελένη Παπαγεωργίου, Μαριάννα Παρασκευά, Ειρήνη Χαλκιά, Γιώργος Αλεξάκης, Γιάννης Γαβράς, Κατερίνα Pericaud Παπαγεωργίου
<u>Συντονιστής</u>	: Γιώργος Αλεξάκης

Ο σκηνοθέτης ευχαριστεί τους Marie-Noëlle Klein, Maurizio Zumbo, Patrick Gérard, Γιώργο Αλεξάκη, για τη συμπράξη και τη βοήθεια που του έδειξαν σ' όλο το διάστημα της προετοιμασίας του έργου.

ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ

Εισαγωγή : "Και τα λοιπά" Κ. Γιαννίδη

2ο επεισόδιο : "Στα Λεμονάδικα" παλιό λαϊκό (ορχήστρα)
 "Δημητρούλα μου" τραγούδι (Χάρις Αλεξίου)
 "Όταν πίνει μιά γυναίκα" τραγούδι (Χάρις Αλεξίου)
 "Χειμώνας" Τανγκό τραγούδι (Σοφία Βέμπο)

3ο επεισόδιο : "Let's dance" τραγούδι (David Bowie)

4ο επεισόδιο : "Το βάλς των χαμένων ονείρων" Μ. Χατζηδάκι (ορχήστρα)

5ο επεισόδιο : "Στρατιωτικό εμβατήριο" (Στρατιωτική ορχήστρα Τσεχο-
 σλοβακίας)

8ο επεισόδιο : " Sally" τραγούδι (Sade)

10ο επεισόδιο: "Είμαστε δύο" τραγούδι (Μ.Θεοδωράκη)

11ο επεισόδιο: "Santana" (ορχήστρα)

12ο επεισόδιο: "Θυσιάστηκα" τραγούδι (Ρίτα Σακελλαρίου)

14ο επεισόδιο: "B.Nelson" (ορχήστρα)

20ο επεισόδιο: "Charleston" (ορχήστρα)

25ο επεισόδιο: "ο Γιώργος" τραγούδι (απο το δίσκο τα Μικροαστικά)
 του Λουκιανού Κηλαηδόνη

Δ Ι Α Ν Ο Μ Η

(σύμφωνα με τη σειρά των επεισοδίων και τη σειρά εμφάνισης των ηθοποιών)

Α Σ Μ Ε Ρ Ο Σ

- 1ο ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ: " Ο Παντοζής μπροστά σ'ένα δημόσιο υπάλληλο "
- 1ος δημόσιος υπάλληλος: Απόστολος Ιωακειμίδης
- 2ο ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ: " Ένας άντρας και μια γυναίκα σε ταβέρνα "
- Άντρας: Γιώργος Χειμάρης
Γυναίκα: Κατερίνα Σκλήρη
- 3ο ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ: " Τηλεοπτική συζήτηση με θέμα τον άνθρωπο "
- η δημοσιογράφος: Καίτη Πάλλη
ο επιστήμων: Νίκος Παπαδημητρίου
η επιστήμων: Μάργκω Καρανάσου
- 4ο ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ: " Η καθαρίστρια. Ένα πρόσωπο βουβό "
- η καθαρίστρια: Ειρήνη Χαλκιά
- 5ο ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ: " Μάθημα ελληνικής από το δάσκαλο των παιδικών μας χρόνων "
- ο δάσκαλος: Ηλίας Σουφλερός
- 6ο ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ: " Ένας ιερωμένος που έχει κάτι να μας πει "
- ο ιερωμένος: Στάθης Παπασταθόπουλος
- 7ο ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ: " Και το ρεπορτάζ από την επέτειο... "
- ο εκφωνητής: Γιώργος Αλεξάκης

8ο ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ:

" Οι δύσκολες μέρες της "

η γυναίκα: Ελένη Χέλμη

ο άντρας: Αντώνης Αντανασιώτης

9ο ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ:

" Η καθαρίστρια παραμένει βουβή "

η καθαρίστρια: Ειρήνη Χαλκιά

10ο ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ:

" Ας μιλήσουμε για το Πολυτεχνείο "

1ος άντρας: Απόστολος Ιωακειμίδης

η γυναίκα: Βαρβάρα Κάζιρα

2ος άντρας: Θόδωρος Θαρουνιάτης

11ο ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ:

" Τηλεοπτικοί έρωτες "

Βελής: Νίκος Παπαδημητρίου

Άννα: Γιούλη Καλούδη

εκφωνητής: Γιώργος Αλεξάκης

12ο ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ:

" Μουσικό διάλειμμα "

η τραγουδίστρια: Βαρβάρα Κάζιρα

13ο ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ:

" Μεγάλες κουβέντες μεγάλων προσώπων σε κάποια τηλεοπτική συνέντευξη "

η ηθοποιός: Γιούλη Καλούδη

η τραγουδίστρια: Βαρβάρα Κάζιρα

14ο ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ:

" Και τώρα το δελτίο καιρού "

ο παρουσιαστής: Πέτρος Πιπιλής

Β΄ Μ Ε Ρ Ο Σ

15ο ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ:

" Όποιος Ξέρει να σκέπτεται, Ξέρει και να εκφράζεται "

ο άντρας: Γιώργος Στρογγύλης

16ο ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ:

" Όπου η ταβέρνα δίνει λύση στο αδιέξοδο "

1η γυναίκα: Μαριάννα Παρασκευά

1ος άντρας: Γιώργος Στρογγύλης

2η γυναίκα: Βικτωρία Κουρογιαννοπούλου

2ος άντρας: Γιώργος Χειμάρας

17ο ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ:

" Ο Πανταζής μπροστά σε άλλο δημόσιο υπάλληλο "

2ος δημόσιος υπάλληλος : Γιάννης Τσιτουρίδης

18ο ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ:

" Ανέκδοτα, ανέκδοτα, ανέκδοτα "

Στην προηγούμενη παρέα των φίλων προστίθεται ένας

3ος άντρας: Απόστολος Ιωακειμίδης

19ο ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ:

" Ποιος κυβερνάει σ' αυτό τον τόπο "

ένας παράγοντας: Αντώνης Αντανασιώτης

20ο ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ:

" Οι μνήμες της καθαίστριας "

η καθαίστρια: Ειρήνη Χαλκιά

21ο ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ:

" Ο Πανταζής μπροστά σε άλλο δημόσιο υπάλληλο "

3η δημόσια υπάλληλος: ~~Βάλη Κολοκούρη~~ ΚΑΤΙΑ ΦΩΕΡΟΣ

22ο ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ :

" Στα όρια της τρέλλας "

η γυναίκα: Ελένη Παπαγεωργίου

23ο ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ:

" Και κάτι γίνεται και τσάκ... "

ο άντρας: Γιώργος Στρογγύλης

24ο ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ :

" Το πήγαιν'έλα του Πανταζή μπροστά στους δημοσίους υπαλλήλους συνεχίζεται και ολοκληρώνεται "

1ος δημόσιος υπάλληλος: Απόστολος Ιωακειμίδης

2ος δημόσιος υπάλληλος: Γιάννης Τσιτουρίδης

3η δημόσιος υπάλληλος: ~~Βαση Κολοτούρου~~ *καθα Φύσιος*

4η δημόσιος υπάλληλος: Γιώτα Μασχολιού

5ος δημόσιος υπάλληλος: Πέτρος Πιπιλής

25ο ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ :

" Ένας πατέρας και μερικοί φίλοι του σέβονται τον εαυτό τους και την κοινωνία "

ο σύζυγος: Αριστείδης Λαυρέντζος

1ος φίλος: Θόδωρος Θαρουνιάτης

2ος φίλος: Γιάννης Τσιτουρίδης

3ος φίλος: Πέτρος Πιπιλής

4η φίλη : Ρεγγίνα Νικολούδη

26ο ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ :

" Ο τιμωρημένος Έλληνας : σκηνή από άλλο έργο "

ο τιμωρημένος: Αριστείδης Λαυρέντζος

η γυναίκα : Ελένη Παπαγεωργίου

27ο ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ :

" Ανέκδοτα, ανέκδοτα, ανέκδοτα, και ο Πανταζής
καλείται να συμβάλει κι αυτός στο γενικό κέφι..."
και πάλι η γνωστή παρέα των φίλων

28ο ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ :

" Ο Πανταζής λέει κι αυτός ένα ανέκδοτο "
ο Πανταζής: Γιώργος Αλεξάκης

2 τεχνικοί σκηνής

: Χρίστος Μαυράκος

Θόδωρος Λεμονιάς

Υποβολέας

: Κάτια Φώσκολου

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες

Η επιθυμία να γνωρίσουμε καλύτερα το θέατρο από τη μεριά του δημιουργού ίσως και να υπήρχε μέσα μας σε λανθάνουσα κατάσταση από παλιά. Μερικοί από μας είχαν κιόλας γευτεί θεατρικές εμπειρίες στην Ελλάδα πριν έρθουν να ριζώσουν στις Βρυξέλλες. Έτσι, όταν δειλά-δειλά έγινε για πρώτη φορά λόγος για τη δημιουργία ελληνικής θεατρικής ομάδας, διαπιστώσαμε με χαρά πως το δυναμικό που συγκεντρώθηκε ήταν αρκετό για να αποτελέσει τον πυρήνα μιας νέας θεατρικής ομάδας.

Αυτά συνέβηκαν τον Φεβρουάριο του 1984. Με κύριο στοιχείο τον ενθουσιασμό αναζητήσαμε την θεατρική μας ταυτότητα. Λίγο στα τυφλά στην αρχή, αλλά με αυξανόμενη σιγουριά όσο πέρανε ο χρόνος και αφού πειραματιστήκαμε αρκετά ως προς την καλλιτεχνική αλλά και οργανωτική μορφή αυτής της ομάδας, βρήκαμε το δρόμο που μας οδήγησε στην θεατρική σκηνή.

Έτσι αποδείχτηκε πως το αρχικό κέφι μας για θεατρική δημιουργία ήταν ικανό να μας ενώσει με ισχυρούς δεσμούς και να μας δώσει το κουράγιο να συνεχίσουμε την θεατρική μας ενασχόληση παρά τις κατά καιρούς αμφιβολίες και δυσκολίες που γνωρίσαμε.

Μέσα στο γενικότερο οργανωτικό σχήμα του ATELIER THEATRAL DES INSTITUTIONS EUROPEENNES (Θ.Ε.Ε.Κ.), η ελληνική θεατρική ομάδα βρήκε μια δομή που, απ' τη μια μεριά της έδινε τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσει την εμπειρία αλλόγλωσσων θεατρικών ομάδων, και απ' την άλλη, της επέτρεπε να διατηρήσει τη συνοχή της. Το Θ.Ε.Ε.Κ. απαρτίζεται κυρίως από υπαλλήλους των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ανεξαρτήτως γλωσσικών περιορισμών, και προσπαθεί να αξιοποιεί τον πλούτο των πολιτιστικών στοιχείων που διαθέτουν τα μέλη του ανάλογα με τη χώρα καταγωγής τους.

Στη διάρκεια της προετοιμασίας του πρώτου μας θεατρικού έργου, " Δίκη του Ορφέα και της Ευρυδίκης " του Γ. Σκούρτη, είδαμε με χαρά να προσχωρούν στην ομάδα μας και μέλη του Θ.Ε.Ε.Κ. που δεν ήταν ελληνόφωνα, αλλά που είχαν τη διάθεση να γνωρίσουν καλύτερα το ελληνικό θέατρο και να προσφέρουν τη βοήθειά τους για την κάλυψη των συγκεκριμένων αναγκών του έργου σε δευτερεύοντα πρόσωπα.

Η εμπειρία που αποκομίσαμε από την πρώτη μας θεατρική παραγωγή μας κέντρισε το ενδιαφέρον για παραπέρα αναζητήσεις και αμέσως μετά το τέλος των παραστάσεων της "Δίκης του Ορφέα και της Ευρυδίκης" βαλθήκαμε να φάχουμε ένα καινούργιο έργο που θα μας επέτρεπε να συνεχίσουμε την θεατρική μας προσπάθεια. Το πείραμα είχε στεφθεί από επιτυχία. Το καινό αγκάλιασε την πρώτη, δίχως άλλο ατελή, ερασιτεχνική μας δουλειά και μας έδωσε έτσι το κουράγιο να συνεχίσουμε την προσπάθειά μας. Η αποδοχή του έργου από τους θεατές μας επέτρεψε να συμπεράνουμε ότι πραγματικά υπάρχει μια θέση για παρόμοιες ερασιτεχνικές παραστάσεις στις Βρυξέλλες.

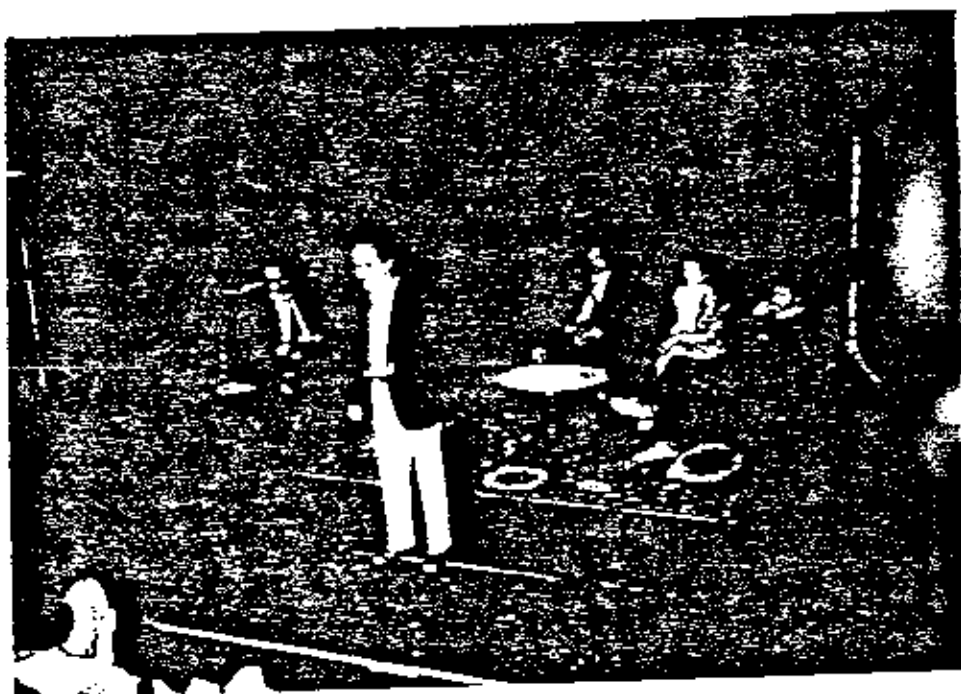
Με το έργο του Μ. Ποντίκα "Εσωτερικάί Ειδήσεις" που θα παρακολουθήσετε σήμερα, επιχειρούμε να αναπλάσουμε μια εικόνα της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας. Η πολυμορφία των επεισοδίων, καθώς επίσης και η αμερότητά τους, αποτελούν τα στοιχεία που διευκολύνουν την επικοινωνία κοινού - δημιουργών, ενώ συγχρόνως αφήνουν τον θεατή ελεύθερο να ερμηνεύσει ανάλογα με τις δικές του προσωπικές εμπειρίες τις απεικονιζόμενες καταστάσεις, όπου το γέλιο συχνά δεν ξεχωρίζει από το κλάμα.

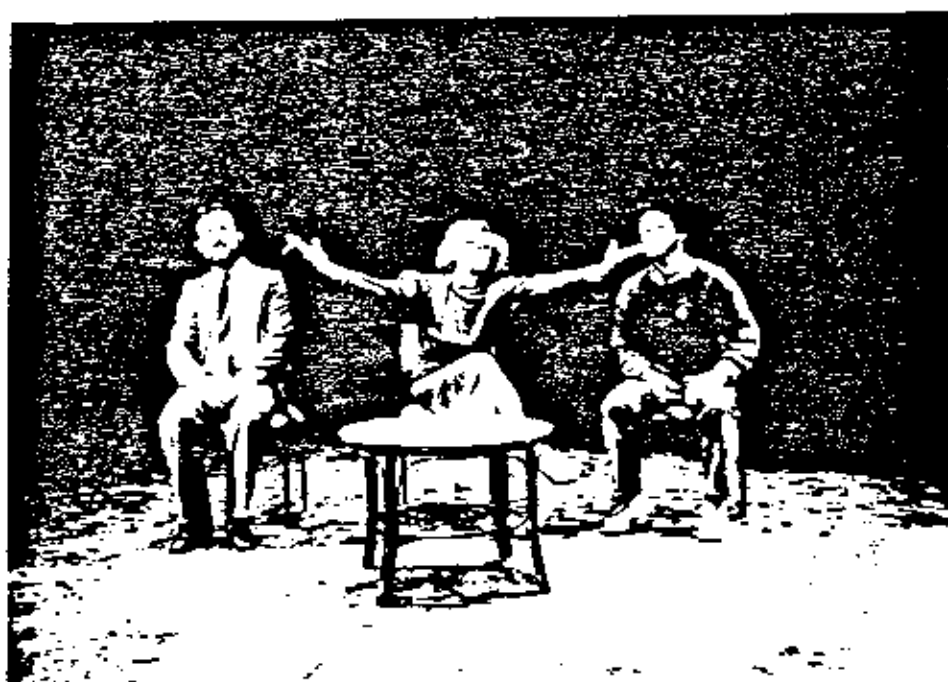
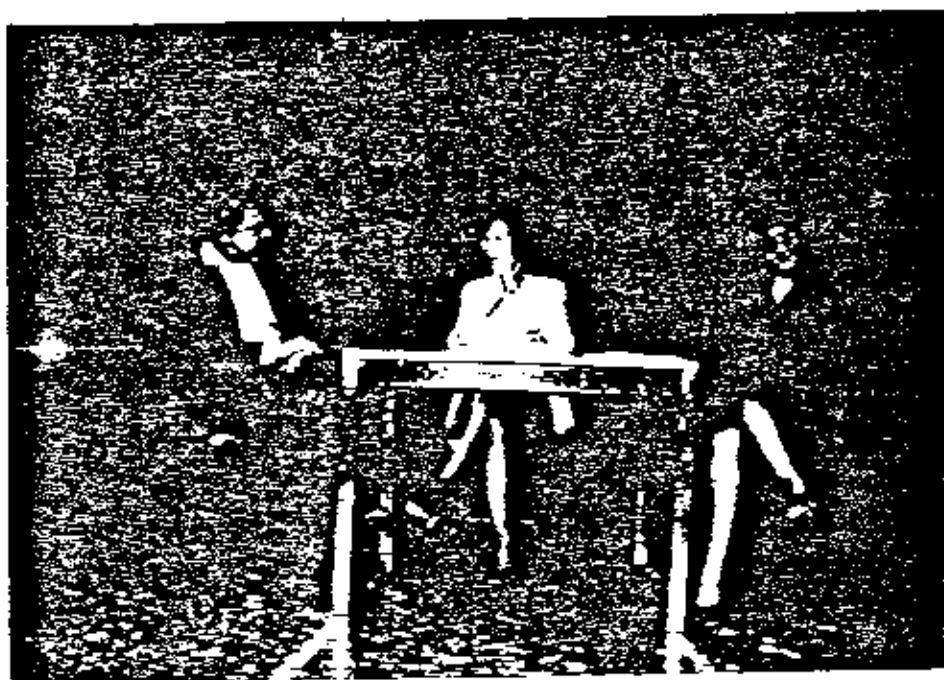
Γ. Α. Αλεξάκης

Φωτογραφίες από τις πρόβες

Σημείωμα του σκηνοθέτη

Κυριακή απόγευμα. Μάρτης του 1985. Στο τηλέφωνο η Ειρήνη Χαλκιά μου ζητάει, εάν μπορώ, να βοηθήσω την Ομάδα του Θεατρικού εργαστηρίου στον τελευταίο μήνα της προετοιμασίας του έργου "Ορφέας και Ευρυδίκη". Δέχομαι και η περιπέτεια αρχίζει. Γνωρίζω μία σειρά από αγόρια και κορίτσια καθένα με την δική του προσωπικότητα και τον δικό του χαρακτήρα. Δεν είναι πάντα εύκολο να κουμαντάρης το πλαίσιο αλλά είναι ενδιαφέρον. Τελικά το έργο παίζεται και έχει επιτυχία.

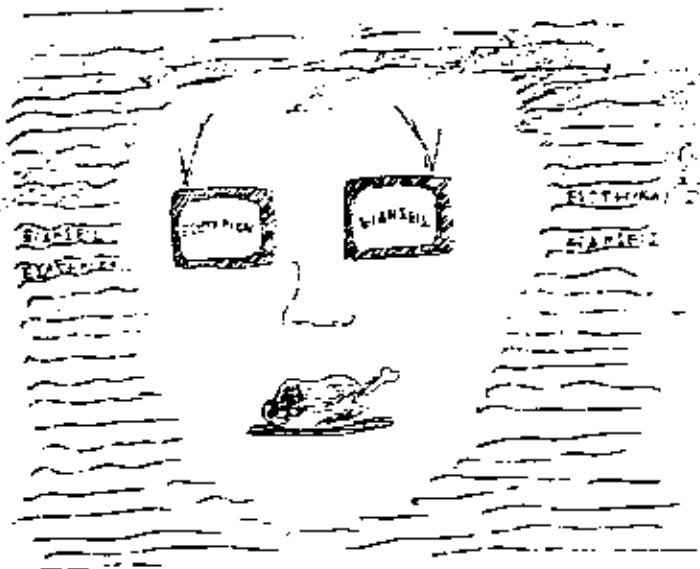
Σεπτέμβρης (ή Οκτώβρης) του 1986. Η Ελληνική ομάδα μου ζητάει να σκηνοθετήσω το επόμενο έργο που διάλεξαν να παίξουν. Δέχομαι και η περιπέτεια συνεχίζεται. Καί τώρα που φτάνουμε σχεδόν στο τέλος δεν το έχω μετανιώσει καθόλου. Το έργο του Μάριου Ποντίκα "Εσωτερικά είδησεις" είναι ενδιαφέρον. Έργο σπονδυλωτό που αποτελείται από 28 επεισόδια, είναι γραμμένο σε καλό ρυθμό και στρωτούς διαλόγους. Σατιρίζει αρκετά τον μεσοέλληνα και τις γνωστές σε όλους μας "καταστάσεις" (Σχολεία, εκκλησίες, υπουργεία, τηλεόραση). Το έργο έχει επίσης λίγα στοιχεία που θυμίζουν ελαφρά την εποχή του στρατιωτικού καθεστώτος. Αλλά ένα από τα κυριώτερα στοιχεία του έργου είναι ότι ο Συγγραφέας θέλησε "ο Πανταζής" (το κεντρικό αόρατο πρόσωπο του έργου που θα εμφανιστή στην τελευταία σκηνή μόνο) να είναι το κοινό. Καί γι' αυτό οι ηθοποιοί αρκετά συχνά απευθύνονται σ' αυτό σαν να μιλούσαν στον Πανταζή.

Τώρα που γράφω αυτό το κείμενο σκέφτομαι όλα τα παιδιά που παίζουν στο έργο, καί που θα 'θελα να τα ευχαριστήσω γιατί όλοι τους δούλεψαν καλά και με ενθουσιασμό. Καθένας στο πλαίσιο του ρόλου του προσπάθησε να δώσει τον καλύτερο εαυτό του. Οι "Εσωτερικά είδησεις" δεν είναι ευκολο έργο για ένα ηθοποιό. Υπάρχουν αρκετά μεγάλοι, δύσκολοι μονόλογοι και τα πρόσωπα (εκτός από την καθαρίστρια καί τον Πανταζή) είναι τυποποιημένες καρικατούρες. Χωρίς αυτό ν' αφαιρή κάτι στην πετυχημένη τους παρουσίαση. Ελπίζω η συλλογική μας προσπάθεια στην ερμηνεία να 'χει ένα θετικό αποτέλεσμα.

Τελειώνοντας θα 'θελα ακόμα να πω ότι αυτή είναι η πρώτη σκηνοθετική μου προσπάθεια και παρ'όλο που συνειδητοποίησα ότι η σκηνοθεσία είναι 'πολλή δουλειά', μ'αρέσει και ελπίζω να μπορώ να συνεχίσω. Αλλά αυτό εξαρτάται και από εμάς.

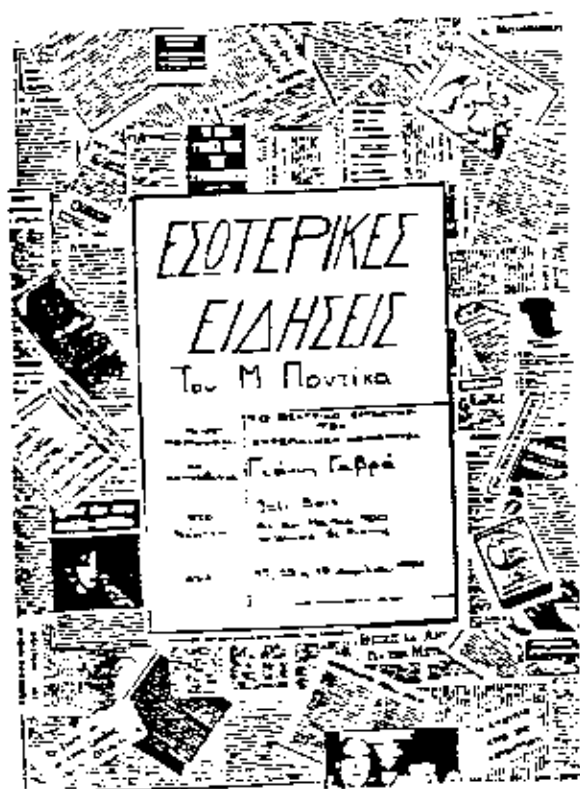
Σας εύχομαι να περάσετε ένα ευχάριστο βράδυ.

Γ. Γαβράς

Άλλες προτάσεις για την αφίσα μας...

από την Τζίνια Καρανίκη

και την Ελένη Φούντα

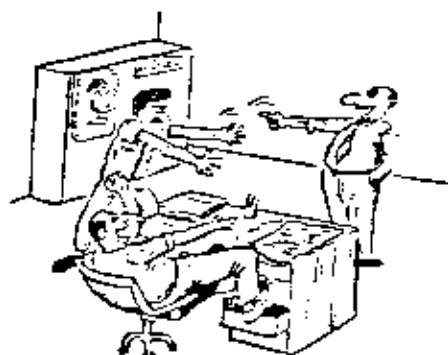

ΚΑΤΑΛΑΒΕΣ
ΓΙΑΤΙ ΣΟΥ ΛΕΩ
ΝΑ ΠΑΜΕ ΝΑ ΤΟ ΔΟΥΜΕ;

ΔΕΝ ΠΑΜΕ
ΚΑΝΑ ΣΙΝΕΜΑ;

ΕΛΑ ΡΕ ΣΥ
ΤΩΡΑ

Σ Κ Ε Φ Ε Ι Σ Γ Ι Α Ε Ν Ο Ρ Ο Λ Ο

Ο ευϋπόληπτος πατέρας (;) -
ο τιμωρημένος Έλληνας

Πώς ένα θεατρικό έργο που φιλοδοξεί να έχει εσωτερική συνέχεια και συνέπεια με τη διάταξη των επεισοδίων του, τοποθέτησε πλάι-πλάι δύο ρόλους με τόσο διαφορετική σκηνική δράση; Πώς ακόμα ο σκηνοθέτης μας εμπιστεύτηκε και τους δυό αυτούς ρόλους στο ίδιο πρόσωπο;

Εθεσα στον εαυτό μου τα παραπάνω ερωτήματα για να μπορώ να παίξω τους ρόλους μου με πειστικότητα, νοηματική ισορροπία και ψυχολογική ενότητα - πράγματα που ανακάλυψα με βάση τον άξονα σαδισμός - μαζοχισμός.

Πίσω απ'τη μάσκα του πατέρα "που σέβεται τον εαυτό του και την κοινωνία" ξεσκεπάζεται πραγματικά, καθώς η σκηνή προχωρεί, ένας σαδιστικός χαρακτήρας με απίστευτη σκληρότητα απέναντι στο μωρό, σκληρότητα που συνοδεύεται, αν προσέξει κανείς, με ικανοποίηση για το κλάμα που προκαλεί. Κι όσο το κλάμα γίνεται πιο έντονο, τόσο μεγαλώνουν κι οι απειλές - και μαζί τους κι η σαδιστική ικανοποίηση: "Ή θα γίνεις ... ή σε θάβω". Η ηθική-ψυχολογική βία της σκηνής κάνει να χωριά μπροστά της η υλική βία.

Όσο για τον τιμωρημένο Έλληνα της επόμενης σκηνής, που τον κάνει να υποφέρει η "άκαρδη γυναίκα" - θα φανεί στο έργο η ταυτότητά της - ο πόνος, οι συνεχείς ταπεινώσεις, τα σοφυκτικά συναισθήματα ενοχής του έχουν γίνει τελικά ηδονή κι η θέση του θύματος δεύτερη φύση...

Αν τώρα σκεφθούμε πως το ίδιο άτομο μπορεί να συνδυάζει και τις δυό νοσηρές τάσεις - παράδειγμα οι "επιτυχημένοι βασανιστές" που, ως μέρος της εκπαίδευσής τους, έχουν υποστεί οι ίδιοι συστηματικούς ψυχολογικούς και σωματικούς εξευτελισμούς και βαρβαρότητες - συμπεραίνουμε πως ο σκηνοθέτης δεν έκανε καθόλου λάθος αναθέτοντας στον ίδιο ηθοποιό τους ρόλους του ανατρίχιαστικά σκληρού πατέρα και του τιμωρημένου Έλληνα, αφού και τα δυό είδη συμπεριφοράς κινούνται στον ίδιο άξονα, βραχυκυκλώνοντας την ανθρώπινη επικοινωνία: ακόμα κι όταν δεν υπάρχει θετική πρόκληση πόνου, η ικανοποίηση συνεχίζεται - του σαδιστή γιατί στερεί απ'το θύμα του αυτό που το ηδονίζει, του μαζοχιστή γιατί η στέρηση του πόνου του προκαλεί καινούργιο πόνο, άρα καινούργια ηδονή. Ετσι κάθε διάλογος διακόπτεται κι η μόνη εξέλιξη της "σχέσης" είναι όλο και περισσότερος πόνος, ως το θάνατο...

Δεν είναι λοιπόν υπερβολικό να πούμε πως, συμβάλλοντας στην κατανόηση της προβληματικής της επιθετικότητας και της συνακόλουθης ρήξης στην επικοινωνία μεταξύ των ανθρώπων της δεδομένης εποχής, οι δυό αυτοί ρόλοι υπηρετούν μιά απ'τις κύριες προθέσεις του έργου.

Αριστείδης Λαυρέντζος

Ο συγγραφέας και το έργο του

Ο Μάριος Ποντίκας γεννήθηκε στη Μυτιλήνη το 1942.

Εγγραψε : Η ΠΑΝΟΡΑΜΙΚΗ ΘΕΑ ΜΙΑΣ ΝΥΧΤΕΡΙΝΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, μονόπρακτο. Ανέβηκε την περίοδο 1971 - 72 στο θέατρο Στοά. Εκδόσεις Κάλβος.

Ο ΛΑΚΟΣ ΚΑΙ Η ΦΑΒΑ, θέατρο Στοά, 1972 - 73.

ΤΡΟΜΠΟΝΙ, θεατρικό Εργαστήρι Θεσσαλονίκης, 1973 - 74, Νέα Σκηνή Εθνικού Θεάτρου, 1974, Ελληνικό θέατρο Ελληνικής Κοινότητας της Στοκχόλμης, 1976. Εκδ. Κάλβος.

Η ΔΙΑΘΗΚΗ, Προσχέδιο για παράσταση, από το διήγημα του Δημήτρη Χατζή " Η ΔΙΑΘΗΚΗ ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΗ ", Θεσσαλικό θέατρο, 1977.

ΘΕΑΤΕΣ, θέατρο Στοά, 1978 και 1979. Εκδόσεις Κέδρος.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΑΙ ΕΙΔΗΣΕΙΣ, θέατρο Στοά, 1980.

Ο ΓΑΜΟΣ, θέατρο Τέχνης Καρόλου Κούν, 1980. Εκδ. Κάλβος.

ΔΡΑΠΕΤΗΣ ΓΗΡΟΚΟΜΕΙΟΥ, διηγήματα, 1973, Εκδόσεις Κάλβος στη σειρά " Σύγχρονοι Έλληνες Πεζογράφοι ".

Μορφές και "δυσμορφίες"

του νεοελληνικού θεάτρου

Πριν από πέντε ή έξι χρόνια οι νέοι Έλληνες συγγραφείς παρουσιάζονταν συνασπισμένοι για να διαμαρτυρηθούν ενάντια στη συνωμοσία σιωπής που τους είχε κηρύξει το θεατρικό καθεστώς. Και είχαν δίκιο. Εδώ όμως και τρία τέσσερα χρόνια τα πράγματα άλλαξαν ραγδαία, θά'λεγα εξελίχτηκαν με άλματα. Παίζονται παντού. Και στα φυσικά τους οχυρά, τα μικρά "πρωτοποριακά" θέατρα, και στις κρατικές σκηνές και τώρα μπαίνουν πλησίον στις καθιερωμένες θεατρικές στέγες.

Η ομάδα μεγαλώνει, κάνει επιτυχίες, περνάει τις 300 παραστάσεις, έχει πιένες, συζητιέται πλατιά στον Τύπο, υπάρχει και δρόμος. Μόνο στα τελευταία τρία χρόνια παίχτηκαν τρία έργα του κ. Καρρά σε κρατικά θέατρα και ένα από τον κ. Μινωτή και την κα Παξινοπού. Τρία έργα του Μποστ (τα δύο από εμπορικό θίασο)* τέσσερα έργα του κ. Σκούρτη και ένα αναγγέλθηκε από το Εθνικό, τέσσερα-πέντε του κ. Μουρσελά (τα δύο στο Εθνικό)* τρία του κ. Μάτεοι (δύο στο Εθνικό και τώρα, το τρίτο, από εμπορικό θίασο)* τέσσερα ή πέντε του κ. Ζακόπουλου (δύο στα κρατικά θέατρα, ένα από τη Βεργή, ένα από τον Ι. Μαρίνο)* τρία του κ. Ποντίκα* δύο του κ. Νίκου Παπαγεωργίου* ένα της κας Λαμπαδαρίδου* ένα ή δύο της κ. Ριόλδη*

ΠΡΟΦΩ, ΤΙ ΠΑΘΑΜΕ!
ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
ΜΑΣ ΚΟΒΕΙ ΤΟΝ ΜΠΡΕΧΤ!

δύο του κ. Χριστοφιλάκη" δύο του κ. Σαμουηλίδη (από το Κρατικό Βορείου Ελλάδος)" ένα του κ. Αντρίτσου" ένα του κ. Κουρετζή" ένα του κ. Ανδρέοπουλου" ένα της κας Κανδρεβιώτου. Δύο ή τρία του κ. Κουμπάτη. Δύο του κ. Βεντουράτου. Ένα του κ. Κεχσίδη. Ένα της κας Αναγνωστάκη. Δύο του κ. Τσουράκη. Ένα του κ. Πολυχρονόπουλου" ένα του κ. Λευκορείτη" ένα του κ. Χαραλαμπίδη" ένα του κ. Δωριάδη και άλλα που, ίσως, μου διαφεύγουν αυτή τη στιγμή.

Δηλαδή αν προσθέσουμε και τα τρία έργα του κ. Καμπανέλλη που θεωρείται ο "αρχηγός" της νέας συγγραφικής γενιάς μας δίνουν σε ΤΡΙΑ χρόνια 52 έργα. Περίπου ενάμισι έργα το μήνα! Αν μείνουμε στην ακμή των αριθμών θα πρέπει να παραδεχτούμε πως δεν υπάρχει στον κόσμο σήμερα χώρα που να διαθέτει τέτοια αριθμητική δόξα. Οπωσδήποτε, ποτέ η Ελλάδα σε μια τριετία δεν παρουσίασε τέτοια ευφορία μιας και μόνο θεατρικής γενιάς.

Αυτός ο τρομακτικός αριθμός παιγμένων έργων θα περίμενε κανένας και θά'λεγα πως θα απαιτούσε, να διαμορφώνει μια θεατρική φυσιογνωμία, να αναδεικνύει ένα θεατρικό πρόσωπο, να εκπέμπει ένα στίγμα για τη θεατρική μας πορεία. Δυστυχώς αντί να πολιορκείται ένας στόχος, έστω και θελός, διαπιστώνει ακόμα και ο καλοπροαίρετος θεατής μια διάσπαση, μια φυγόκεντρη ακτινωτή κίνηση, απροσανατόλιστη. Αυτή η πολυάνθρωπη θεατρική χορωδία κραυγάζοντας στη διαπαρόν παραμένει χορωδία μόνο, γιατί συμπίπτουν ορισμένα εξωτερικά γνωρίσματα των μελών της. Κάθε μέλος όμως τραγουδάει στο δικό του τόνο, το δικό του μοτίβο. Κι αν ακόμα υπάρχουν, και υπάρχουν, αυθεντικές φωνές, πνίγονται μέσα στο παράταιρο συνοθύλευμα. Για να μην πω πως αυτές οι αυθεντικές φωνές φαίνονται και οι πιο φάλτσες ή τουλάχιστον οι παρσπεταμένες.

Επειδή η ακμή ενός πνευματικού φαινομένου δεν έχει πάντα σχέση με την ποσότητα και τους αριθμούς, είμαστε υποχρεωμένοι να πούμε πως τώρα, που όλα τα λουλούδια ανθίσανε, η κρίση του θεάτρου μας παρουσιάζεται τραγική. Ένα θέατρο χωρίς ρίζες στον τόπο του και στον καιρό, χωρίς γνησιότητα, χωρίς αναφορά στο οικείο και στο αιώνιο ταυτόχρονα, χωρίς αγάπη στον παρόντα άνθρωπο, χωρίς ταπεινοσύνη, χωρίς αιδώ είναι φενάκη, είναι αυταπάτη και μακαριότητα.

Συνάμα ο θεατής αυτό τα τρία χρόνια δεν έφυγε από το θέατρο κορίζοντας την εντύπωση πως ανακάλυψε μια φωνή που να τον συνταράξει. Ιπάνια ένιωθε πως συμμετείχε στον τοκετό μιας φόρμας που αναδύονταν από την ανάγκη των πραγμάτων. Ιπάνια η θεατρική πράξη τον έφερε αντιμέτωπο με τετελεσμένα συμβέβητα που μιλώντας τη γλώσσα του θεάτρου να οικοδομούν μια παράδοση.

Άλλοτε άκουγε περίεργες γλώσσες ξενόφερτες. Άλλοτε νόθευε ιδέες γένιζαν αλλότριες φόρμες. Άλλοτε γνωστές φόρμες διαμελίζονταν από ιδέες σκάνευτες, ανιστόρητες και βολές.

Πριν από λίγο καιρό παιζόταν στο θέατρο "Ιστού" σε μια ευσυνείδητη και τίμια παράσταση της κας Καρπέτα, το έργο του κ. Χριστοφιλάκη "Τοίρκα-λόνοι". Βρεθήκαμε αντιμέτωποι με ένα τυπικό δείγμα της σύγχυσης που επικρατεί στα θεατρικά μας πράγματα. Η αρχηγανία του συγγραφέα πρωταγωνιστούσε. Συσσώρευσε στο κείμενό του έναν καταρράκτη ιδεών, απόψεων και μορφών. Πότε χρησιμοποιούσε την κλειστή δόκιμη φόρμα· πότε την ανοιχτή. Θέατρο εν θεάτρω, λαογραφικό υλικό, λόγος πότε ελλειπτικός, πότε ιδιωματικός φορτωμένος και ρομαντικός, πότε ρεαλιστικός. Ιάτιρα που καταντούσε κήρυγμα και "φιλοσοφία" που καταντούσε τραγούδι. Δεν είμαι εναντίον των μικτών ιδεών. Αντίθετα με γοητεύουν. Αλλά και το μικτό είδος έχει τους νόμους του που είναι σκληροί, αυστηροί και αμετακίνητοι.

Η ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΜΙΑΣ ΣΤΑΡ

ΠΑΡΑΜΥΘΗ ΧΟΡΙΣ ΟΝΟΜΑ.

Γράφε Άντερχίτσα, παλό μου κοριτσάκι
να σου υπαγορεύω ένα παραμύθι σου.
Θα σου τα λέγω, αρχά όμιλών,
μιάς κι παρουμε τίποτα ψιλών:
« Κράτος, χώρα κπερδεμένη,
και έτος Νάτο τυλιχμένη.
Δόστου κλώδεο ν' αρχινήση,
δυτικούς να προσκυνήση. »

Μίαν φοράν κί έναν παϊρόν,
ήλυν μια χώρα με νόμιμα πολύ χερόν.
Όλα τα κράτη έζηλιδον αήλου του μικρο-
σκοπικού.
Δια τό έπηπεδόν του πού ήτο ανώτερον
του νορβηγιου.
Τών παήτων του ήσαν μπουκλιεάνη,
τό φαχίλο.

αφζανομένου ες χλιδήν έπαιος,

μαλά 6 νόμα 2 τοίς έματό.

Έκ της άνέσεως έβρίσκοντο ες διαρκή άνπασηαν.
Λιχοντες, άμάν! φθάνει ήλιον! Τα πλούτη δέν δίδουν ζήν έφελκειαν!
Προβλέποντες πνιχρόν από λεφτά κέ λοιπάς ευνοφάς,
έκμαλλον κέ βανσέκμαλλον όρισμέναιν λεοφορων άνα τρεις φορές.
Τών κρηματομυβοζίων δέν έκλείνον από της καταθέσεως
κί παρυνειάζοντο "παιζνωζαί" δημιουργούντων έζει νίας θέσεις.
Άζητηζών έμινον τών άρνιων κί τών βοδών,
και ή φαειανή έπαυζώντο άσπλάχνως καθ' όδόν.
Τών καθάρων μπουκλιεάνηων κί άπαβδίσας,
έξερων τών έρόμων παχυρέφωτων άντι πίσσας.
Έζει έφελχούντες κί ευλητηνόμενοι από μήνα ει μήνα,
μαλεδιυάζον τα άλλα κράτη εις πείνα.
Μή θέλων με πλοχών χειρόνων ευανασαδραφείς,
δέν ζους έπώλει, ουζε τών ευτων, ουζε της εταφίς,
έμπαιζων ζην πείναν ζών λαπεινών,
έπρωίμα τό άθλιον, να μαση μόνον τον τόν καπνόν,
αποβλέπων ευνεκώς ες έπιπεδα ύψιζερα,
κί έτοι ζούσαν αήλοι μαλά και οι άλλοι πολύ μαλύτερα. »

» Γράψε τώρα ες τας γωνίας,

ιθνηκόν ύδρημα ραδιοφώνιας

Ριχίλης Ζέιτς, κίριον Σπειρομίλλιον

ψεβδόνιμον: Μια πού δέν έχη μοίρα εζόν ήλιον. »

Μπολν

Ο ΜΑΡΙΟΣ ΠΟΝΤΙΚΑΣ

στ. νεοελληνική σκηνή

" Η πανοραμική θέα μιας νυχτερινής εργασίας " (μονόπρακτο)

Το πρώτο μέρος του έργου του κ. Ποντίκα "Η πανοραμική θέα μιας νυχτερινής εργασίας" αφήνει δείγματα ευρίωνα για την εξέλιξή του και η ερμηνεία του θ. Παπαγεωργίου στο ίδιο μονόπρακτο στάθηκε ένα μικρό επίτευγμα.

Έφτασε ο αδρός και χυμώδης λόγος του κ. Ποντίκα, η αυθεντική ελληνική ατμόσφαιρα, το καίριο και ουσιώδες του θεατρικού συμβάντος για να διαπλάσει έναν ολοκληρωμένο ανθρώπινο τύπο που άγγιζε με μια σπαραχτική απλότητα τις ρίζες των προβλημάτων.

Και αν ο κ. Ποντίκας δεν ξεστράτιζε στο δεύτερο μέρος του έργου σε μιαν επικίνδυνη, πλατειάζουσα και γλιωτερή καθολία ιητα, αν δε "νέρωνε" το λόγο του με καθιερωμένες και φορμαρισμένες, έτοιμες από τα πριν συνταγές, ίσως θα είχαμε να χειροκρατήσουμε μαζί με το άρτιο μονόπρακτο και μια εσωτερικότερη και ολοκληρωμένη ερμηνεία.

Ο κ. Ποντίκας φοβήθηκε μήπως θεωρηθεί καθυστερημένος και θέλησε να μολιάσει το εύστοχο εύρημά του με τη διατυμπανιζόμενη τώρα τελευταία "μοναξιά". Αλίμονο, το θέμα της μοναξιάς είναι πανάρχαιο και δεν υπάρχει ποιητής που να μην το εκμετάλλεύτηκε. Με τη διαφορά πως οι πιο επιτυχημένες περιγραφές της σπάνια την ονομάζουν. Τώρα τελευταία παρόχουν από τη μαγεία και την υποβολή των λέξεων. Ονομάζουμε τα πράγματα και δεν τα δείχνουμε. Το θέατρο όμως δείχνει. Θία και μοναξιά. Λέξεις που επανέρχονται στα κείμενα των νέων συγγραφέων μας εκεί που η σκηνική πράξη ζητάει το συγκεκριμένο που θα γίνει καθολικό, επειδή θά' ναι αυθεντικό.

Οι κάποιες προσπάθειες του να διαχτεύσει στο αυθεντικό του θέμα στοιχειά ξένα και δύσπεπτα νοθεύουν τη σύλληψή του. Πιστεύουμε όμως πως ο κ. Ποντίκας έχει αναμφισβήτητες δυνατότητες.

Κώστας Γεωργουσόπουλος
(28 - 3 - 72)

Ο ΜΑΡΙΟΣ ΠΟΝΤΙΚΑΣ

ΟΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΚΗΝΗ

" Ο ΛΑΚΚΟΣ ΚΑΙ Η ΦΑΒΑ "

Απ' όλους τους νέους συγγραφείς μας ο κ. Ποντίκας αρχίζει σωστά μαζί με τον κ. Κεχαΐδη. Διερευνά το χώρο του, επισημαίνει τα όρια μέσα στα οποία κινείται το γηγενές πολιτιστικό και πολιτικό πλέγμα. Αν δεν αναλυθούν με σαφήνεια και δεν καταγραφούν τα χαρακτηριστικά της ανθρωπογεωγραφίας μας, αν δεν τεθεί προβληματικά το ιστορικό και οικονομικό πλαίσιο έτσι, ώστε να διαφανεί μια ατραπός προς κάποια λύση" αν, τέλος, δε συλλάβουμε τα νήματα που οδηγούν στην περιοχή των ειδικών συνθηκών μέσα στις οποίες νοείται και ελέγχεται το ιστορικό προτσές, αυτογνωσία δεν επιτυγχάνουμε. Το πρώτο σκαλοπάτι για την αυτογνωσία του ιστορικού παρόντος είναι η ειλικρίνεια, η αντικειμενική και ψύχραιμη ματιά και η ορθή μέθοδος.

Ο κ. Ποντίκας διαθέτει και τις τρεις αρετές γι' αυτό και πατά γερό στο πρώτο σκαλοπάτι. Λίγα δεν είναι.

Ο "Λάκκος και η Φάβα" δείχνει μια συγκεκριμένη κατάσταση. Μέσα από απλές σύγχρονες σχέσεις, τόσο απλές ώστε να είναι γενικότερες, περιγράφει το πολιτικόν όν άνθρωπος, όταν έχει κινητοποιηθεί ως "αμοιβαίος φόβος". Αυτός όμως ο τελευταίος δεν είναι σόριστος, ούτε απροσδιόριστος" έχει πρόσωπο, έχει τουλάχιστον προσωπείο. Δεν είναι μεταφυσικός, δεν είναι υπαρξιακός, δεν είναι διάχυτος και ενστικτώδης. Είναι ιστορικό προϊόν, έχει κατασκευαστή, φορέα και εκτελεστικά όργανα. Είναι εμπειρικά βιωμένος. Δεν είναι σπωδότη παραλόγος. Δεν αρνείται κανείς την ύπαρξη του τρόμου μπροστά στην ύπαρξη την ίδια, ούτε το παράλογο γεγονός του θανάτου. Αυτά όμως στοιχειοθετούν ένα θέατρο άλλου ποιού.

Ο κ. Ποντίκας βλέπει σωστά γιατί μια και αποφάσισε να διερευνήσει το ιστορικό παρόν κατάλαβε πως αυτό μόνο από την περιγραφή του πολιτικού όντος προσεγγίζεται. Το πολιτικό ζών άνθρωπος έχει ιδεολογία και η ιδεο-

λογία αποκρυσταλλώνεται σ'έναν κοινωνικό χαρακτήρα. Ένας τέτοιος χαρακτήρας υπάρχει στο "Λάκκο και στη Φάβα" και είναι, κατά τη γνώμη μας, ένας από τους εντελέστερους του νεοελληνικού θεάτρου.

Ο κ. Ποντίκας τόλμησε κάτι παραπάνω. Ο άνθρωπός του ενώ ταξικά ανήκει στο προλεταριάτο, περιγραφόμενος αποδεικνύεται μικροαστός ή τουλάχιστον έχει όλα εκείνα τα γνωρίσματα που αποδίδουμε στον Έλληνα μικροαστό. Συνειδητά ή από ενστικτώδη εκτίμηση ο συγγραφέας συνέλαβε ένα ιστορικό φαινόμενο που δεν έχει ακόμα αρκούντως εξεταστεί από την ιστοριογραφία μας. Η εργατική τάξη στον τόπο μας πριν ακόμη συνειδητοποιήσει τα προβλήματά της και την τοποθέτησή της στο κοινωνικό πλαίσιο σπεύδει να προλάβει τη μικροαστική, τη μιμείται και γρήγορα αφομοιώνει τα ήθη της. Ο κ. Ποντίκας δεν κάνει κοινωνιολογία. Απλώς διαπιστώνει ένα γεγονός που στο έργο φαίνεται να περνάει για φυσικό, ενώ δεν είναι καθόλου τέτοιο. Δεν είναι πρώτη φορά που άφησε ανερευνήτα η επιστήμη.

Η θεατρική τεχνική του κ. Ποντίκα έχει ακόμη ελαττώματα. Δεν μπορεί να συμβιβαστεί ο νατουραλισμός του που για το θέμα του ήταν αναγκαίος, με τη σύγχρονη αντίληψη για το θεατρικό χρόνο. Τα γεγονότα ακολουθούν το χρόνο του ρολογιού. Ουσιαστικά το έργο είναι ένα μεγάλο μονόπρακτο με ενότητα χρόνου και τόπου. Παραπαίει όμως ανάμεσα στο ρεαλιστικό και στη συμβολοποίηση ορισμένων γεγονότων. Ανάμεσά τους ο χρόνος συμπίεζεται και εκρήγνυται μέσα από τις ραγισματιές των επεισοδίων. Η επανάληψη και η αναδίπλωση των καταστάσεων, ενώ σε πρώτη αντιμετώπιση μπορεί να θεωρηθεί λάθος δραματουργικό, πείθει τελικά, γιατί επιβάλλει, σαν έναν έμμονο ρυθμό, το συναίσθημα του φόβου.

Ο λόγος άμεσος, καίριος, και γνήσιος, ζωντανός και αναγκαίος είναι μέγα προσόν του συγγραφέα, όταν δεν αφήνει, σπάνια, την εντύπωση, ότι συσσωρεύει στοιχεία γραφικά. Πουθενά όμως δε γίνεται πεπονημένος.

.....
 "Ο Λάκκος και η Φάβα" μ'όλα τα ελαττώματα που είναι φυσικό να έχει είναι ένα σημαντικό βήμα προς το νέο ελληνικό θέατρο. Ο κ. Ποντίκας χρεώνεται. Η "Ιστοά" βρήκε το δρόμο της.

Κώστας Γεωργουσόπουλος

(12 - 11 - 72)

Ο Μάριος Ποντίκας
στη νεοελληνική σκηνή

Σεπτέμβρης 1980 στη "Στοά"

"Εσωτερικοί Ειδήσεις" (1)

Σπονδυλωτή σάτιρα που "αφάζει" το έργο του Μάριου Ποντίκα "Εσωτερικοί ειδήσεις", απλώνεται σε 47 σύντομες σκηνές επιθεωρησιακής διάρθρωσης, στις οποίες ο συγγραφέας με εύστοχο κεντρί, κύριο προβληματισμό, ανθρωπινή συγκίνηση, χιούμορ και "μπλοκαρισμένη" αισιοδοξία συνθέτει την πραγματικότητα του σημερινού Έλληνα.

Καταξιωμένος, με στρατευμένη, κοινωνικά, συνείδηση, ο συγγραφέας των "Εσωτερικών Ειδήσεων" έχει έργο που διακλαδίζεται στον ποιητικό, λογοτεχνικό και θεατρικό χώρο. Γεννημένος το 1942 στη Μυτιλήνη, ανήκει στη γενιά των νέων συγγραφέων μας που αγωνίζονται να καταγράψουν την κοινωνική ταυτότητα της σύγχρονης Ελλάδας.

Η "Στοά", θεατρικό κύτταρο με συνέπεια και άριστες επιλογές, με στόχο την προβολή έργων Νεοελλήνων συγγραφέων, που να αντανakλούν με ρεαλισμό την εποχή και την προβληματική της, έχει και παλιότερο ανεβύσει έργο του Μάριου Ποντίκα. Το "Εσωτερικοί Ειδήσεις" είναι το τρίτο έργο που ανεβαίνει από το θέατρο μετά το "Λάκκο και τη φόβα" (1972-73) και τους "Θεατές" (1977-78).

Στο νέο του έργο ο Μάριος Ποντίκας επιχειρεί να οριοθετήσει το πολιτιστικό βάθος και το υπόβαθρο του Νεοέλληνα, να ζυγίσει την ποιότητα της σύγχρονης ζωής, να κριτικάρει τη λειτουργικότητα των κρατούντων αρχών και θεσμών, να καθορίσει το βαθμό ξεπεσμού της γλώσσας μας σε επίπεδο αγροαίων κλισιό ή μορφημένης συνναρτησίας, με δυό λόγια να σταθμίσει την ουσιαστική έκφραση της σύγχρονης ελληνικής ζωής, της ανυποψίαστα κεφάτης και μηχανιστικά ικανοποιημένης.

Μέσα από διαδοχικά στιγμιότυπα και σκίτσα, στη σκηνή περνάνε πρόσωπα της επικαιρότητας, κοινωνικές αρχές και καταστάσεις. Κυλόνε στη σκηνή με πετυχημένη τεχνική θεατρικού μοντάζ, με άξονες στηρίξεως τα δελτία ειδήσεων των μέσων μαζικής ενημέρωσης με τα χαρακτηριστικά "υπεραισιόδοξα"

μηνύματά τους, τους κομπιούς από όπου εκπηγάζει με ορμή βομβαρδισμού η προκατασκευασμένη και ετοιμοπαράδοτη ενημέρωση, που δεν αφήνει περιθώρια για κριτική επιλογή και αυτοσχέδιο λογισμό. Τα σκετς δεν είναι γραμμένα στο χνάρι της ηθογραφημένης μεταφοράς ούτε τα χαρακτηρίζει νατουραλιστική κωμικότητα. Πρόκειται για λογοτεχνικές κατασκευές, διανοητικά σχηματοποιημένα θεατρικά σύμβολα που ανταποκρίνονται σε ανθρώπινους τύπους, νοοτροπίες, θεσμούς και αντιλήψεις της σύγχρονης ζωής. Το μοναδικό στοιχείο της γραφής με νατουραλιστικό αντίκρουσμα είναι η πολυεπίπεδη γλώσσα. Ωμή, άμεση, άριστα "ξεσηκωμένη" από την τρέχουσα πραγματικότητα, γλώσσα φτωχή, υποβαθμισμένη, αποσπασματική και ανολοκλήρωτη, που προδίδει την εννοιολογική κρίση της ανθρώπινης ομιλίας και κατά προέκταση της επικοινωνίας.

Όλο το έργο είναι ένας κοινωνικός προβληματισμός σε προσωπικό ανθρώπινο επίπεδο. Εκφράζει τη διανοητική θέση και άποψη του Μάριου Ποντίκα για την εποχή μας και τη ψάση που περνάμε. Την πρόθεσή του την εξηγεί τέλεια στο πρόγραμμα της παράστασης, με τρόπο ξεκάθαρο και θαυμάσια λογοτεχνική έκφραση. Εκεί αφήνει να φανεί η εικόνα ενός συγγραφέα με θέρμη και σοβαρά υπεύθυνη συμμετοχή στην κοινωνική ζωή, και ενός πνευματικού ανθρώπου που πολτοποιείται μαζί με τους συνανθρώπους του, είναι σε θέση να κρίνει, και καταγγέλλει την σπάτη.

Το έργο είναι ένα κόκκινο "σήμα κινδύνου" και ένα αδιέξοδο ερωτηματικό. Την απόλυτη απαισιοδοξία μετριάξει η αθέατη "ύπαρξη" του τίμιου "Πανταζή", μοναδική όαση ελπίδας και σύμβολο της κοινωνικής εμπιστοσύνης του συγγραφέα. Η απομυθοποιημένη πορεία κινείται διαλεκτικά και σφαιρικά, χώνει το κοφτερό νυστέρι σε νουσούντα "ιερά και όσια" πότε σατιρίζοντας γνωστά σύμβολα της κοινωνικής ζωής, πότε πλάθοντας κωδικοποιημένους τύπους και καταστάσεις ή αντιπροσωπευτικά πορτραίτα που θα συγκλίνουν στο χάσιμο της κοινωνικής ταυτότητας του Έλληνα, στην απανθρωποίηση και αλλοτρίωσή του, με κέντρο βάρους την αθεράπευτη μέγκενη της ελληνικής γραφειοκρατίας.

Οι διάλογοι και οι μονόλογοι έχουν πρωτοτυπία και ευρηματικότητα, ορισμένοι έχουν και τέλεια θεατρικότητα. Στη γραφή του Μάριου Ποντίκα περισσότερο βαραίνει η λογοτεχνική πρόθεση, το σκεπτικό του έργου προηγείται,

γίνεται φανερή η διάθεση να επενδυθούν θεατρικά προσωπικά βιώματα και ιδέες.

Υπάρχουν λίγα χαλαρά σημεία στη διαδοχή των επεισοδίων. Στο σύνολό τους πάντως το έργο καταφέρνει να παρουσιάσει ένα γενικό, καρικατούριστικό, σκιτοαρισμένο στην πνευματική του υπόσταση, πανόραμα της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας, να το σατιρίσει και να αφήσει περιθώρια για σκέψεις και αναλογίες. Πίσω από το θέμα και την αυτόματη απαμυθοποίησή του μέσα από τη σάτιρα, υπάρχει η προσωπική κριτική θεώρηση του θεατή. Το έργο έχει τριπλή ανάγνωση μπορούμε να πούμε. Δεν είναι έργο λαϊκό, αλλά διανοούμενου απευθυνόμενο σε διανοούμενους, ένα ρεαλιστικό δοκίμιο προβληματισμού. Σε πρώτο επίπεδο ψυχαγωγεί και βγάζει γέλιο, σε δεύτερο επίπεδο καταγγέλλει, ανατρέπει και παγώνει το γέλιο και στο τρίτο του επίπεδο συμπεραίνει δραματικά. Η πολύπτυχη πνευματική του φόρμα επιτρέπει την απήχησή του σε πλατιά ακροατήρια. Αλλά θα βγάλει γέλιο, σε άλλους θεατές θα προκαλέσει ανασφάλεια και αγωνία, και θα ερεθίσει τους διανοούμενους για συζητήσεις και ανταλλαγές απόψεων.

Τα σκετς έχουν ύφος διακριτικό, έμμεσο και κωδικοποιημένο. μιλάνε "δία μέσου" για καυτά σύγχρονα προβλήματα, όπως η μικροαστική αντίληψη ζωής, το εκπαιδευτικό σύστημα, οι επίσημες επιστημονικές εκπομπές της τηλεόρασης, το επίπεδο των ειδώλων της καλλιτεχνικής ζωής, η δημόσια "δισπόμευση" του Έπους του Πολυτεχνείου, η σχέση των δύο φύλων, ο γάμος, η ανατροφή, η κρατική διοίκηση και νοοτροπία κ.α.

Σε παθητικούς δέκτες βλέπει τους συνανθρώπους του ο Μάριος Ποντίκας, χωρίς να εξαιρεί τον εαυτό του. "Υποδύμαστε τη ζωή, κρυβόμαστε πίσω από ρόλους που μας τους επιβάλλουν εξωγενείς απολυταρχικοί παράγοντες. Ζούμε μια απομίμηση ζωής. Δεχόμαστε τις ειδήσεις... δεχόμαστε τις αξίες που έχουν θεοποιηθεί σκόπιμα... δεχόμαστε τα υποπροϊόντα του πνεύματος που μας σερβίρουν εμπορικά κυκλώματα... δεχόμαστε μηνύματα από αδηφάγες, αχόρταγες βιομηχανίες... δεχόμαστε έφηβες όπως το κράτος που έχει φτάσει για στο τελευταίο στάδιο της διάλυσής του... δεχόμαστε ιδέες που σερβίρονται όμορφα και πρέπει γι' αυτό να δείχνουν σωτές... δεχόμαστε σχέσεις φεύτικες... αναγκαιότητας... Δεχόμαστε και δε ρωτάμε πια.

Δεν απορούμε... υπονομεύεται η ανθρώπινη υπόστασή μας και μας μετατρέ-
 πουν σε ανδρείκελα... κανένα βότανο της κοινωνίας (χρήματα, επιτυχία κλπ.)
 δεν είναι πιο ικανό να μας βοηθήσει..." Αποσπασματικές σκέψεις του συγγρα-
 φέα για το συγκεκριμένο έργο του. Διαπιστώσεις βαριές, τραγικές και δυ-
 στυχώς πέρα για πέρα αληθινές. Διαπιστώσεις ενός συγγραφέα που δεν παρεκ-
 κλίνει από την κοινωνική και πνευματική του αποστολή. Ενόσ ευαίσθητου
 και έντιμου δέκτη. Ισοβαρή η προσφορά του στον Έλληνα το σημερινό, γιατί
 έργα όπως το "Εσωτερικάί ειδήσεις" βοηθούν να δούμε το αληθινό μας πρό-
 σωπο αντικειμενικά και αυτό είναι το πρώτο βήμα για να αγωνιστούμε να
 το αλλάξουμε.

Ηρώ Βακαλοπούλου
 ("Βεροσολονίκη", 5-9-1980)

Ο Μάριος Ποντίκας

στη νεοελληνική σκηνή

Σεπτέμβρης 1980 στη " Στοά "

" Εσωτερικά Ειδήσεις " (2)

Αντιμέτωπος στην πραγματικότητα, στην πραγματικότητά μας, δοκιμάζει να μας φέρει ο κ. Μάριος Ποντίκας. Και κει, αντικρουστά με τα πράγματα, που όλοι μας ζούμε και γνωρίζουμε, τα "μικρά, καθημερινά και σήμαντα" του ευάλωτου χρόνου μας, απομονώνοντας και υπογραμμίζοντας με εύστοχη κάποτε διακριτικότητα, επιχειρεί να μας φανερώσει το αληθινό πρόσωπό μας, υποχρεώνοντάς μας έτσι εμπρός στον καθρέφτη, να διαπιστώσουμε τις ατέλειές μας ή και την κατόντια μας και να ακήσουμε κριτική ή μάλλον αυτοκριτική. Η συγγραφική πρόθεση δεν είναι διόλου εσφαλμένη, γι' αυτό ακόμη δυσκολότερος γίνεται ο στόχος της. Ο συγγραφέας σκοπεύει στο να φέρει το θεατή "ένωπιον ένωπιμ". Αν όμως συμβεί να τον κάνει να νομίζει πως αυτοί που βλέπει στη σκηνή είναι οι "άλλοι", τότε και η πρόθεση έχει ξεστρατίσει και ο στόχος έχει χαθεί. Μόνο, λοιπόν, αν συμβεί να συγχρονιστούμε με τα αλληπάλ-ληλα αυτά στιγμιότυπα και να ενωματοθούμε μαζί τους, όχι απλώς κα-τανοώντας την "φανερή άλλωστε" έννοια τους, αλλά διαισθανόμενοι τη διαβρωτική παρουσία τους στην καθημερινή ύπαρξή μας, τότε και μόνο οι "εσωτερικές" αυτές "ειδήσεις" μπορούν να έχουν σχέση με το "βελ-τίους ποιείν τούς πολίτας" του Αριστοφάνη, με τη λεγόμενη, δηλαδή, "διδασκτική" θεατρική αποστολή.

Παρακολουθώντας άλλοτε το "Λάκκο και τη φάβα", το έργο του που τ'ανά-λογα επιδίωκε σε επίπεδο όμως πορτραίτου και όχι τοιχογραφίας, είχα συγκινηθεί. Είχα, μ'άλλα λόγια, αναγνωρίσει γνησιότητα στους κραδα-σμούς του συγγραφέα και του ήρώα του, η εξομολόγησή τους είχε με οξύτητα περάσει μέσα μου, ανασκαλεύοντας προσωπικές εμπειρίες και υπενθυμίζοντας μου πολλά, που εμείς οι Έλληνες έχουμε οι ίδιοι φτιάξει και υποστεί, όχι "προς θεού" ξέχωρα αλλά συνυπεύθυνοι και πάντοτε όλοι μαζί. Τώρα, αντίθετα, στις "Εσωτερικές ειδήσεις", η επέκταση της προσωπικής παρατήρησης σε μια γενική άποψη, έχει χάσει

τον ατομικό της καημό και εκφράζεται "από θέσεως" ισχύος. Και ενώ όσα διαλέγει ο συγγραφέας είναι αληθινά, τα αναγνωρίζουμε και τα ζούμε όλοι μας, συμβαίνει η "είδησή" του να μας φαίνεται σαν "κατηγορώ" κάποιου, που δογματικά επιτίθεται και που σκόπιμα μας απελπίζει. Είμαστε λοιπόν όλοι μας -"ο θεός έπλασε τους Έλληνες ολίγους"- καταδικασμένοι; Και ποιος είναι ο τρόπος για να διορθωθούμε και να βρούμε διέξοδο από την κατάσταση αυτή; Η ιδεαλιστική λύση είναι για το συγγραφέα μια ανίκανη παιδαγωγική "τιμωρία", δεν νομίζω όμως να πιστεύει και σε μια διέξοδο ματεριαλιστικά καταπιεστική.

Το βρίσκω κόπως κωμικό, καθώς με υποχρεώνει έτσι να τον επικρίνω για δύο πράγματα, που σε τελευταία ανάλυση δεν πολυδιαφέρουν: ή για πεδαιμισμό ή για μηδενισμό. Και στις δύο περιπτώσεις, μάλιστα, η εξέλιξη του έργου του, πέρα από τις κάποτε καλοπιασμένες περιγραφικά και πικρά διατυπωμένες διαπιστώσεις του, θα ήταν ουσιαστικά ανολοκλήρωτη και αρνητική, αν δεν υπήρχε ο τελευταίος εκείνος μονόλογος ενός από τα πρόσωπα που δυσκολεύεται -αδυνατεί- να θυμηθεί ένα ανέκδοτο. Είναι μια σκληρή συγκινητικά ανθρώπινη, που έρχεται να ανατρέψει την, ως τη στιγμή εκείνη, στατική ισορροπία του έργου και να δημιουργήσει κάποιες προεκτάσεις. Το "ντοκουμέντο" δικαιώνεται, αλλά η ανεκδοτολογία που προηγήθηκε, εξακολουθεί να βαρύνει και η θόλωση της ανισότητας στη σύνθεση παραμένει. Έτσι, ο θεοτής απομένει μπερδεμένος και φτάνει να αναρωτιέται, μήπως μέσα στα τόσα "που δεχόμαστε πια χωρίς αντίσταση" είναι και του έργου το "κατηγορώ"; Κι όσο κι αν η υπόθεση αυτή είναι άδικη, δεν παύει να έχει τα στηρίγματά της. Και το κυριότερο από τα στηρίγματα αυτά είναι πως οι "Εσωτερικά ειδήσεις" προβάλλονται σε μονόπλευρο παραμορφωτικό καθρέφτη. Αλλοίμονο αν ήταν τόσο απλουστευμένη, όσο τη θέλει ο κ. Ποντίκας, των ανθρώπων η ζωή.

Γιώργος Κιτσόπουλος
(*"Ελληνικός Βορράς"*, 5-9-1980)

